

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM Monošter, 15. septembra 2022 - Leto XXXII, št. 37

CELINA, PODRASTEK, ŠURKA LEDINA ...

*Kak smo pauzali letos tikvi...
stran 3*

*Po viskom snegji so odili
stran 4*

*Naši podje so delali v DDR-i
stran 8*

CELINA, PODRASTEK, ŠURKA LEDINA...

Tau so samo tri ledinska ménja (düllónév), stera so gauksvejta po naši vasnicaj v Porabji nücali in po steraj so spitali čednjaki iz Ljubljane, steri so od 5. do 9. septembra ojdli od Gorenjoga Senika do Verice, od Sakalauvec do Števanovec. Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU je daubo projekt z naslovom *Mikrotoponimi v Porabju*. Nosilec projekta je pa raziskavo vodi dr. Matjaž Geršič, z njim dela njegvi kolega dr. Primož Pipan. Iz Dialektološke sekcije Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU je pa pauleg dr. Mojca Kumin Horvat, stera je dialektologinja pa dobro guči pa razmej »po naše«.

Z njau sem se pogučavala na srejni tjedna v Sakalauvcj potistim, gda so že z domanjimi lidami prejkglednili mape (zemljevide) pa lište ledinski imen. Z njimi so se pogučavali *Dolejnji Pišti* (István Majczán), *Fetliski Jani* (János Takács), *Schrei Erži* (Erzsébet Petres) pa *Karva Irinka* (Irén Libritz Fasching), steri so se spaumnili na tista ménja, stera so se nagausti nücalo pa se ešče nücajo, če rejsan so nej vsigdar znali pokazati na mapi, gé so tisti tali v vesi, stere tak imenüjejo.

»Sodelavci Geografskoga inštituta so pregledali stare katastrske vire, stare mape (zemljevide),« je pravla dr. Mojca Kumin Horvat, gda sem go pitala, na podlagi česa delajo. »Med tejm je knjiga o *Železni županiji, potejm avstro-ogrski kataster*.«

Predelali so strokovno literaturo, ništrne imena vöspisali iz knjig. Vse tau so dali na karte, mape pa ešče v tabele (táblázat). Tak so leko informatorge na tej kartaj najšli ali locirali ledinska imena. »Dostokrat

se zgodi, ka so imena na podlagi literature napisana malo indrik kak informatorge pravijo, tak ka je naša naloga nej samo preveriti, če ta imena ešče poznajo pa nücajo, liki tau tö najti, ka gé so. Naš cilj je napraviti aktualno sliko kak je gnes s tejm imenami,« je raztomačila dr. Mojca Kumin Horvat.

Na pripombo, ka leko ka so prekesni, vej pa od tej imen bi dosta več znali povedati starejši lidgé, naši stariške, je pravla: »Ja, vejmo, dostokrat nam pravijo, ka smo malo prekesni, dapa gnešnja srednja, starejša generacija ji ešče precizna, ne bom pravla, ka vse, dapa več kak pau toga, ka mam napisano, gvüšno ka poznajo.«

Kelko sem vidla, so ledinska imena v viraj (fórrások) gnauk etak, drgauč tak napisana. Gnauk z vogrskimi, gnauk z nemškimi literami, informatorge so pá ovak izgovarjali. Ali je nej težko etak delati, sem pitala raziskovalko.

»Viri so nam samo izhodišča (kiindulópont), mi ščemo gorpriti, kak se rejsan pravi. Mi ne vejmo, što je te ménja zapiso v zgodovini, leko ka je sploj nej gučo slovenski kak vi gučite, leko ka je napiso po nikšom svojom muštri, občutki. Vir je rejsan samo nikši smerokaz, nikak nej zadnja resnica, zadnja istina. Sveto nam je tisto, ka povejo informatorge. Na podlagi tistoga mi najprva zapišemo fonetično. Naš cilj je tau tö, ka bi te najšli nikšo standardno različico, kak ta imena zapisati.

Ugotovili smo, ka so nemški napisi bili zapisani kak nikša upravna zadeva, tau se ne uporablja, pitanje, če se je sploj inda nücalo. Več

kak 50 procentov domanji porabski imen se gvüšno ka nüca. Pri vogrski menjaj je pa zanimivo, ka so največkrat kak ekvivalenti, se pravi, ka nücajo baudvauje, vsi pa pravijo, ka je prioriteta bila slovenska varianta. Za trno malo število imen smo pa ugotovili, ka so samo vogrska, ka nega porabske ináčice. Včasik se zgodi tau tö, ka nam informatorge povejo nauva ledinska imena,« je pripovedjala dr. Mojca Kumin Horvat, stera je zadovolna s tejm tö, kak so nji lidgé po vasaj gorprijali. »Mi mam trno dober občütek. Leko ka zavolo toga tö, ka je domanji človek gospaud Martin Ropoš z nami. Informatorge nas čakajo. Sploj so nej zaprejši, dostafart nas že zovejo po telefoni, ka nas čakajo. Dobili smo občütek, ka so navajeni, ka skauz odi nišče k njim.«

Raziskovalci so najprva meli cilj, ka vküppoberejo, kak se izam po naše, po slovenski pravi, dapa brž so gorprišli, ka za tau zdaj nede časa. »Informatorom povejmo, ka nas tau tö zanima, tak ka v vsakšoj vesi smo nika toga dobili. Nemamo pa kart pripravljenih za hišna imena,« je povedala dialektologinja, stera se je strinjala, ka bi tau leko bila naslednja raziskava.

Mi tö vüpamo, ka de do toga rejsan prišlo, vej se pa hišna imena tö fejš pozablajo, sploj pa s tejm, ka se v naše vasnice preseljujejo Vaugri pa drugi tihinci, steri več ne nücajo stara hišna imena. Pa vsi vejmo, ka je pozaba prekleta stvar. (Kejp na 1. strani: Raziskovalci v Sakalovcaj.)

Marijana Sukič

Nastopno predavanje prve dopisne članice SAZU iz Porabja

Kot prva med Slovenci na Madžarskem je bila etnologinja in slovenistka Marija Kozar - Mukič 6. junija 2019 sprejeta med dopisne člane Slovenske akademije znanosti in umetnosti (SAZU). Zaradi omejitev v času pandemije novega koronavirusa pa je lahko imela nastopno predavanje šele 6. septembra 2022, ko ji je v akademijski dvorani SAZU v Ljubljani prisluhnilo lepo število udeležencev.

Etnologinja in slovenistka Marija Kozar - Mukič na nastopnem predavanju na Slovenski akademiji znanosti in umetnosti

Ob predsedniku akademije Petru Štihu, podpredsedniku Milčku Komelju in tajniku II. razreda za filološke in literarne vede Marku Jesenšku je bilo v reprezentativnem prostoru še šest rednih ali izrednih članov SAZU, predavanje pa je pritegnilo tudi pozornost mnogih predstavnikov etnološke in slovenistične stroke.

Upokojena višja kustodinja Muzeja Savaria v Sombotelu Marija Kozar - Mukič je kot diplomantka Univerze v Ljubljani med svojim petdesetletnim delovanjem objavila sedem samostojnih knjig, uredila ali souredila devetnajst publikacij ter objavila več kot dvesto znanstvenih in poljudnoznanstvenih spisov. Prav njej gre zahvala, da je postalo Porabje etnološko najbolj raziskana pokrajina slovenskega etničnega ozemlja.

Na začetku nastopnega predavanja je Kozarjeva poudarila, da je njeno sprejetje na SAZU tudi počastitev ljudi, o katerih je pisala in za katere je delovala. V svojem tričetrtturnem referatu z bogatim slikovnim gradivom je podala pregled dokumentiranja načina življenja Slovencev na Madžarskem v zadnjih stotih letih, in sicer v obdobjih 1920–1945, 1945–2000 in 2000–2020.

Predavateljica je največjo pozornost občinstva pritegnila, ko je prebrala po eno krajše besedilo v gornjeseniškem oziroma števanovskem govoru. Izpostavila je tudi svoja tri temeljna dela: Etnološko topografijo slovenskega Porabja, monografijo vasi Gornji Senik ter pionirski Etnološki slovar Slovencev na Madžarskem. Najavila je, da se bo v prihodnje posvetila odkrivanju nekdanjega načina življenja porabskih Slovencev na podlagi arhivskih virov.

Po uspešnem nastopnem predavanju in razpravi o trenutnem položaju Porabja se je tajnik II. razreda Marko Jesenšek zahvalil SAZU, da je v svoje vrste sprejela enega od redkih posameznikov, ki se trudijo iztrgati pozabi ogrožene vrednote.

-dm-

KAK SMO PAUVALI LETOS TIKVI SLOVENSKI PENZIONISTI V VARAŠI

Kak brž leti té čas! Že je pa djesen, vej so pa naše slovenske penzionistke že vöspucale tikvi z guškici v lupinjaj na njivi v Varaši. Na srečo je lejpo toplo vrejmen, etak se našoj

letom nej vöbrale travo? Tau grdo travo nam že gnauk dolapokauso sausad, steri nas s tejm pomaga. V menšom tali smo pa meli lejpe velke tikvi, z velikimi vözraščenimi guški-

kukarco, depa s tistim je dosta dela pa žmetno tü, najbolje gda bildje trbej sekati pa korenjé vöbrati. Za tau se ne vzememo. V enom leti telko guškic ne moremo nikak pripauvati,

ka bi več penzionistov leko vküp prišlo löjpat, ka je zatau mali tau. Aj tau lejpo šego eške drügo leto v djeseni tü leko živo držimo pri Drüštvi slovenski penzionistov, mo z našimi flajsnimi ženami pa s Pištakom v Varaši eške eno leto pauvali pa te fertig moramo naprajti. Letos sam že prosila na velkom djilejši prejdne slovenski penzionistov,

Marika Kürnjek, Eva Lazar pa Micka Bajzek med pucanjom tikvi, stere je dola zvozo Pišta Kovač

Micki Bajzek - stera na Židovi velki dvor má pa je vzela tau brigo na svojo glavau - se nede trbelo dosta mantrati z guškici. Sišiti guškice tü nej mala briga, trbej meti vcuj velke rešete, vsikši den nota pa vönositi, obračati, paziti na vrejmen, nej, ka bi dež nota vujšo. Pa fejs dobro je trbej posišiti, ka ovak splesnivijo pa te je cejloetno delo zaman valaum bilau. Gda so pa redno söße guškice, te pa trbej vöpočakati taši mlačen veter, ka leko vözvetriva tisto semenje, stero samo prazno lupinje ma pa tisto tenko lupinje, ka se tašoga ipa krajvzeme od guškic. No, kakšno leto smo meli letos za tikvi? Začetek se je lepau začno, v dobro pognojenoj pa vlažnoj zemlej so guškice v par dnevaj lepau vöprognale, brž so začnile rasti, depa samo v enom tali zemlé. Kvar mamu s tejm, ka so v drügom tali vcejlak do djeseni samo mali grmauvi ostali, listje bole žunto grtüvalo kak kméjčno zeleno, etak trno malo pauva zraslo v taum tali. Na rejdku smo tü meli posajeno, etak je pa mejla mesto trava letos rasti, tašo trvnato zemlau smo eške nikdar nej meli. Ka pa aj bi med

ci, pa so lepau mele tü. Tašne velke guškice smo eške nikdar nej meli. Nauve guškice smo prosili od vertinje Agi Gyeček Hanžek na Gorejnjom Seniki, zakoj se ji zdaj tü trno lepau zahvalimo. Vrejčno je bilau! Tikvi dolazvoziti sem prosila našoga mladoga penzionista Pištana Kovača, steri se fejs razmej na paversko delo že od mladoga mau. On nam je lani tanačivo, aj ne pucamo včasik vö tikvi, liki aj je malo njamo, ka guškice prej eške tak tü rastejo pa napunijo lupinje. Baugali smo ga, depa za dva-tri kedne sem mujs mogla zvati ženske vöčistit, ka so fejs začnile gniliti. Naš pauv letos tau kaže, ka so tikvi nej mele svojo leto, pa smo ranč tau čüli od več Varašancov v Traušča pa na Židovskom brgej, steri pauvajo tikvi z guškici brezi lupinja (golice). Gda bi najbolje trbelo dež, je söße bila pa trno velka ica, dosta tikvi je zagnililo, sploj pa potistim, ka so začnile zrejliti. Pri nas je tau tü baja, ka že od 2016. leta mau pauvamo tikvi na tau njivi, istina, ka redauvi pa grmauvi vsikšo leto inan spadnejo. Dobro vejmo, ka bi vsakšo leto trbelo zameniti pa nika drügo pauvati, povejmo

aj z mladimi penzionisti indar probajo delati s tikvimi, vej pa telko tazanjami njiv djé skrak pri ramaj po vasaj. Ovak se pomalek vcejlak leko pozabi ta lejpa indašnja navada, löjpanje guškic. Par držin prej eške pauva te guškice, po imeni samo Hanžek držino poznam na Gorejnjom Seniki. Vsejm tejm držinam se samo zahvalimo leko domanji Slovenci, ka se tröjdijo za tau.

Na konci se želim zavaliti vsejm našim penzionistom za vse tröjde, stere sam letos prosila za pomauč, nisterne eške dvakrat tü. Moram prajti, ka tej penzionisti z velikim veseldjom pridejo, radi delajo tau paversko delo, dosta se pogučavamo pa se fejs dobro poznamo (počutimo) vküper. Onii so: Eva Lazar, Marika Kürnjek, Ani Dončec, Eržika Szabó, Marika Mešič, Micka Bajzek, Eržika Soós, Ančika Nemet, Klara Fodor, Pišta Kovač, pa dva sausada v gračenki, mladi Mark Lang pa Peter Bok. Hvala lejpa tü našomi Drüštvi penzionistov za pomauč.

(Kejp na 1. strani: Velko, gausto travo je dolapokauso naš sponzor Peter Bok.)

Tekst: Klara Fodor
Kejpi: Mark Lang, Peter Bok

Pod Srebrnim brejgom ...

...je nekši čüden mer v krajino prišo. Ranč fantomski tunel indašnjoga ministra za policijo je nej kaj dosta lidi čemeriu. Od koga pripovejdamo? Pisali smo že od demonstracij, stere so se skur dve leti godile. Najbole zatoga volo, ka je indašnji premier s svojo ekipo ministrov pa lidami v parlamenti vse po svoje delo. Lidge so čemerni bili, vsefele se je godilo. Za nesternimi so lagvo gučali, na nji plüvali tö. Pa je indašnji policajski minister Hojs na briljantno idejo gorprišo. Škemo prajti, neka vcejlak nauvoga si je vözbrodo: iz parlamenta aj bi spodkar pod šurko poštijo tunel naprajli. Po njem aj bi se lidge iz parlamenta pa ministri vöpotegnoli, če bi sila bila, če bi trbelo. Rejsan dober projekt za tiste, stere aj bi lidge poštüvali, je leko eške radi meli tö. Ja, nebeski stra njim je mogo nut v zadnjo skakati, ka si je sploj stoj na tau vüpo broditi. Depa, velemminister Hojs je nej samo brodo. Že je lidi gorvzeu, ka so malati pa računati začnili, kak de té tunel vögledo. Pa če nekak tau dela, njemi plačati trbej, ka nej? Pa so njim kaulak 40 000 evronov plačali tö. Je bilau plačano za tisto, ka se nigdar nede zgotovilo. Na taum mesti leko od toga eške tadale po svoje brodimu. Takši ilegalni tuneli so vsigdar za tau bili, ka je nekak vujšo, gda je velko silo emo. Pozano je, ka vse takše se je nej samo v eni bojni delalo. Depa, Slovenija je v nikšnoj bojni nej. Pa če tadale brodimu, so leko politični glavaške v bojni s svojimi lidami bili? Leko bi bojna bila, ka na merne demonstrante so policajske specialce napelavali, je z štükom na vodau naganjali pa s plinom za djaukanje po nji šprickali. Kak bi nej po vsejm tejm stoj na takšnoga ministra plüno? Ja, človek je čemerer grato, gda ga je vido. Pa znauva se eno drugo pitanje leko narodi. Sto je tau »bojno« sploj začno? Gvüšno ka minister Hojs, steri je policajom vse tau, kak smo že prajli, zapovedo. Gvüšno njemi je nekak tau šuktivo. Ne vej se, depa guči se, ka niške drugi, kak velki šef Janša je tau delo. Po tejm, gda so na volitvaj pošteno biti bili, vse takše leko vöpride. Sto vej, ka za tejm tunelom eške se leko najde. Leko kakša podmornica (šift, steri pod vodaup de) se najde, v sterij bi po Ljubljani v reko Savo prišli pa tadale do Črnoga maurdja. Ka bi tam delali? Od toga se eške nika ne guči.

Na velke se od toga guči pa pripovejda, ka velki slovenski zidarge se več najbaukše ne razmejo. Gda od velki zidarov gučimo, na največše firme brodimu, stere trno pejneznate projekte za delati dobijo. Gvüšno, ka projekte, za stere država pejnez da. Ka bi nej kakšni tihinci delo prejk daubili, so tej velki vküper stanoli pa za pejneze kandidatejali. S tejm so dun do dela prišli. Depa, kak vögleda ta idila med njimi je preminaula. Velki projekt prejk 80 miljanuvov evronov vreden, je boter tomi biu, ka so se razpitali. Vsikša lübezen gnauk premine, gda pa velki pejnezi kcuj stanejo, od lübezni več nikšnoga guča nega. Tak je tau z lübezni v biznisi bilau pa ostane tö.

Lübezen je lejpa stvar. Na, lübezen je nej stvar, lübezen je lejpa. Ja, na konci pisanja dun neka lejpoga trbej prajti, s tejm zgotoviti. Baug moj, žmetno delo sam si na pleča dau, ka bi tadale od toga pripovejdo. Najbaukše, ka nam kaj od toga naš Srebrni brejg več povej. Un vej prajti, ka brezi lübezni nejde. Pa eške nam tadale pripovejda, ka lübezen leko parauvnost, politično zamazano delo, mahinacije pa vse takše na nikoj dene. Gvüšni bojte, tak rad bi nje-mi vörvo.

Miki Roš

PREKMURJE

Občina Tišina je slavila

Občina Tišina je s slavnostnim djelešom občinske kotrige proslavila svoj 22. občinski svetek. Župan Franc Horvat je v svojem guči pravo, ka je zadovoljen s tistim, ka se je v občini napravilo v zadnji štiri lejtaj. Med vekšimi projekti so: obnova državne poštuje skauzi vesnic Tišina in Tropovci, obnova centra Tišine in tudi cerkve.

Kak je tau ob takši priliki navada, so rastalali tudi občinska priznanja. Župan Franc Horvat in direktorica občinske uprave Mateja Krizmanič Telkeš sta zahvalno listino Občine Tišina podelila Tlakovanju Gomboc, firmi z več kak 40-letno tradicijo. Priznanje občine sta daubila Jasmin Kukec, za tau, ka je s svojim delom dosta prispevo za tau, ka so se začnili projekti, steri so dosta pripomogli k razvoji občine, pa Žiga Škalič, študent ljubljanske Fakultete za farmacijo, za odlične rezultate v brz računani na državnem in mednarodnem nivoji. Priznanje župana sta prejkvzela zlata maturanta Pia Kuhar in Matic Sečko pa ške Ernest Ebenšpanger, dugoletni predsednik Ustanove dr. Šiftarjeve fundacije.

Razglašeni so bili ške najbavški športniki Občine Tišina za leto 2021. V moški konkurenci je naziv najbavški športnik daubo fotbaler Žiga Kous, steri je s soboško Muro grato državni prvak in je tekmoval tudi v evropski konferenčni ligi. Za najbavško športnico pa je bila vödabrana Živa Horvat. Ona je že 12 lejt plesalka Plesnega kluba Zeko in uspešno tekmuje v disko plesaj. Lani je med drugim gratala državna prvakinja med članicami. Slavnostno prireditve je popestrila Pevska skupina Prekmurci, po tistom pa je bila ške premiera komedije Vinka Möderndorferja z naslovom Podnajemnik, stero so notpokazali člani Kulturno umetniškega društva Tišina.

Silva Eöry

Kosednarov Pišta iz Murskih Črnc

PO VISKOM SNEJGI SO ODILI

Pred par dnevi je Kosednarov Pišta iz Murskih Črnc slaviu svoj okraugli rojstni den. V njegovu dokumentaj piše Štefan, samo ka ga, kak večino Prekmurcov, steri majo tau ime,

Mladi sodak
(Kejp: osebni arhiv Pište Kosednara)

vsi zovejo Pišta: »Ge sam biu rojeni v cajti druge svetovne bojne, gda je Prekmurje pa bilau pod Vogrskim rosagom. Znamo, kakši svetek je 20. avgustuša, gda mam ges rojstni den, tak ka je logično bilau, ka so mi dali ime Štefan.«

Pišta že celi svoj žitek žive v Murskih Črncih, vesnici, stera je samo par kilometrov vkraj od Murske Sobote, sausedna vesnica pa je Gradišče, gé je biu rojeni nekdešnji seniški župnik Janoš Kūhar. »Ges sam gorrasso na paverstvi. V naši držini smo bili štirdje mlajši, dvej diklini in dva pojba. Sestri Kristina in Marika, sterivi sta na žalost nej več med živimi, sta bili starejši, te sam se naraudo ges, zadnji pa moj brat Kalman. Meli smo 10 hektarov zemle, tau je bilo telko kak je bilau v socializmi največ dopuščno za eno paverstvo. Tau so bili cajti, gda smo lidge bili ške robi gazdije, vej pa se je dosta delalo z rokami, nej je bilau modernih škeri, stere gnesden pavrom fejst pomagajo. Nej bilau traktorov, konji ali pa krave so vlekli vauz. Gda sam s šaule domau prišo, je oča pravo,

turbo daj v izi na stolico pa odi pomagat delat. Domačo nalogo (házi feladat) leko večer delaš, je ške cujda. Mati je krü z zabelom namazala, ges sam skočo gor na kaula, pa smo šli prauti travnikom. Tak je tau bilau,« se spominja sogovornik in cujda, ka je tak bilau tudi te, gda je že malo vekši biu: »V soboto sam ške na njivi žetvo delo, vküper z očo in materjo, v nedelo ob deseti vöri pa sam že biu na soboškom panau-fi, ka sam, bilau je glj na Anino, mogo titi k sodakom. Tau je bilau 26. julijuša pred 60 leti.«

Prva kak ške več o cajti gda je sodak biu napišemo, trbej raztolmačiti, ka se je Pišta Kosednar, po tistom ka je prva štiri lejta odo v šaulo v Krogi, šau naprej šaulivat na soboško nižišo gimnazijo. Prva je peški odo, sledkar se je s piciklinom vozo: »Spaumnim se, ka je vzimi takši snejg biu,

Pišta z ženo in tremi mlajšami
(Kejp: osebni arhiv Pište Kosednara)

ka smo po njem odili. Tak je mrzlo bilau, ka se je spoj nej vdero pod nogami.«

Po zgotovljeni šauli je pomagado doma na paverstvi, k sodakom pa je šau, gda je biu star skor 20 let. Prve tri mesece je preživo v Titogradi, gnešnji Podgorici, glavnom varaši Črne gore, po tistom pa malo več kak 20 mesecov v Sarajevi, gé je biu šofer in je vozo oficere, med njimi so bili tudi generali: »Dober auto sam vozo, enoga angleškoga

landrovera. Generali so bili takši, ka so se nej držali, ka so oni neka velkoga. Tisti, steri je biu vodnik (szakaszvezető) pa bi ti šinjek zasükno, takši je biu. Gda sam oprvin gene-

Vzamanici ma delavnico, v steraj rad »kaj drega« (Kejp: Silva Eöry)

rala vozo, sam ga pozdravo in njemi dveri goraudpro. Gda sam si dojseu pa mi je pravo, ka naj tau drugopaut ne delam več, naj samo za volanom sedim. Kama koli smo

rejo pa sina Dragoja in tudi pet vnükov. »Alenka se zdaj s krčmarstvom spravlva v Murski Soboti, Andreja, stera se je oženila v Törnische, je leranca in vči na bakovski šauli, Drago, steri je gradbeni inženir in dela v gradbeništvu, pa z držino žive pauleg nas. Küpo je en stari ram pa ga je prenauvo,« je ške raztolmačo Kosednarov Pišta, steri je, tak kak je biu že njegov oča, pravi ezermešter, vej pa skor vse zna napraviti. Pred leti si je vözbredo, ka prejk djarka (šanca), v sterom je inda svejta potok Mokoš teko, gnesden pa vode več nega, napravi eno leseno brv. In tak se je tudi zgaulilo. V zamanici ma eno delavnico, v steraj ške gnesden rad »kaj drega«. Kak penzionist pa pravi, ka si »človek cajt more vzeti. Če si ga ne vejš vzeti, kvariš sam sebe pa druge okauli sebe. Tista lüstva, stera ne živejo tak moderno kak mi, majo puno cajta, mi, ka mam vse moderno, pa sigdar samo gučimo, ka nemo cajta.«

ob deli prometno šaulo zgotovo. Zadnja leta sam delo v pisarni, samo ka se mi je tau nej trnok fejst vidlo. Prva leta sam piščance vozo iz farm v klavnico, sledkar pa sam po celi Jugoslaviji s tovarnjakom, hladilnikom vozo mesau. Te gda sam se oženo in so deca prišla pa ške ram smo začnili zidati, sam proso, če leko bole bliže daumi delam. Pokazala se je prilika, ka vozim male piceke na farme, gé so jih te kr-mili, pa sam te samo ške bole redko na dukšo paut mogo titi.«

Ženo Viktorijo, stera je iz Bakovec, je spozno na enom gostüvanji. Mata tri mlajše, čerki Alenko, stera z držino doma žive, in Andreja,

rejo pa sina Dragoja in tudi pet vnükov. »Alenka se zdaj s krčmarstvom spravlva v Murski Soboti, Andreja, stera se je oženila v Törnische, je leranca in vči na bakovski šauli, Drago, steri je gradbeni inženir in dela v gradbeništvu, pa z držino žive pauleg nas. Küpo je en stari ram pa ga je prenauvo,« je ške raztolmačo Kosednarov Pišta, steri je, tak kak je biu že njegov oča, pravi ezermešter, vej pa skor vse zna napraviti. Pred leti si je vözbredo, ka prejk djarka (šanca), v sterom je inda svejta potok Mokoš teko, gnesden pa vode več nega, napravi eno leseno brv. In tak se je tudi zgaulilo. V zamanici ma eno delavnico, v steraj ške gnesden rad »kaj drega«. Kak penzionist pa pravi, ka si »človek cajt more vzeti. Če si ga ne vejš vzeti, kvariš sam sebe pa druge okauli sebe. Tista lüstva, stera ne živejo tak moderno kak mi, majo puno cajta, mi, ka mam vse moderno, pa sigdar samo gučimo, ka nemo cajta.«

(Kejp na 1. strani: Ezermešter na svoji leseni brvi, kejp: osebni arhiv Pište Kosednara.)

Silva Eöry

KDOR IMA CVETLICE RAD/STO MA RAUŽE RAD...

ZAKAJ OBREZUJEMO GRMOVNICE IN OKRASNA DREVEŠA?

Obrezujemo iz različnih vzrokov. Okrasno grmičevje obrezujemo, da bi nam bolj in lep-

še živje meje je neke vrste obrezovanje. Vsaka dobra živa meja mora biti gosta, močna in

Priljubljene grmovnice, ki cvetijo spomladi, razvijejo svoje cvetno obilje na lanskih poganjkih. Cvetijo tudi še starejši poganjki, vendar manj, zato jih obrežemo takoj po cvetenju. Splošno pravilo je, da drevesa

Nekatere vrtnice potrebujejo veliko obrezovanja, druge manj. Na splošno velja, da potrebujejo največ pozornosti čajevke in floribunde, najmanj pa botanične vrste, tako grmičaste kot plezalke.

Opaziti je, da lovorikovec zamenjuje klek ali cipreso za živo mejo, obrežemo ga spomladi

še cvetelo. Drevesa in grme z okrasnim listjem obrezujemo, da spodbujamo rast, ker prav mladi les navadno nosi najlepše listje. Drevesa z okrasnim deblom so posebno prikupna

ne preveč živahne rasti. Obrezovanje je povezano tudi z zdravjem.

Vedno izrezujemo tako, da ne prizadenemo oblike in moči drevesa ali grma. Umetnost

Češmin obrežemo takoj po cvetenju spomladi

Obrezovanje žive meje je večje opravilo na vrtu

pozimi, zato jih moramo močno obrezati, da poženejo veliko novih poganjkov.

obrezovanja je, da znamo pravilno oceniti, kakšen je pomen, in da obrezujemo

Potentilla (peteroprstnik). Spomladi porežemo šibko in kratko rast, tudi predolge poganjke porežemo za polovico

Vsa drevesa in grme moramo obrezovati tudi zato, da vzdržujemo lepo in dobro oblikovano rast. Tudi striženje

pravi čas. Letni čas, v katerem rastlino obrežemo, vpliva na njen razvoj bolj kot karkoli drugega.

in grmi, ki cvetijo v prvi polovici leta (npr. forzicija), obrežemo takoj po cvetenju. Tiste, ki cvetijo od julija, obrezujemo v pozni zimi ali zgodnji spomladi.

Zimzelene rastline, npr. iglavce, obrezujemo navadno avgusta, septembra, pa tudi spomladi.

MORDA NISTE VEDELI ...

Pozno cvetoče srobote (klematise) porežemo februarja, tiste, ki cvetijo spomladi in v zgodnjem poletju, pustimo, če dopušča prostor; sicer jih porežemo po cvetenju.

Besedilo: Olga Varga
Fotografije: Splet

Szlovén vagyok!

Szlovénnek születél, maradj is meg annak!

2022-ben Magyarországon népszámlálás lesz!

Kérjük, jelölje meg vagy jelezze a számlálóbiztosnak, hogy ÖN SZLOVÉNNEK vallja magát!

Ez fontos azért, hogy nemzetiségünk fennmaradjon, megmaradjon szlovén kultúránk és anyanyelvünk.

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Menje smetk

Menje smetk, depa nej zato, ka nega, zato ka več ne vzemejo prejk, samo tak, če se plača. V Somboteli je dotejga mau tak bilau, ka tisti, steri tam živejo, so dnevno 1 kubik smetja leko doladali brezplačno. Gradbeni odpadki edno paut 1 tonno, letno vsvkup 3 tone se je leko doladavalo. Liske, trave, vejke pa vse drüge rastline vsikši den 300 kil. Ta kvota je velala za vsikšoga, seri je v Somboteli emo stalno bivališče.

Letos se je tau spremenilo, okna, pohišstvo pa vse drügo, ka se v rami nüca, se letno trikrat leko dolada, edno paut maksimalno 1 kubik. Gradbene odpadke na leto trikrat edno tono, gumine za avta pa pet falatov. Od 1. oktobra do zelene odpadke na den namesto 300 kilogramov samo 500 kilogramov na fritau leta prejkjdjemali. Če stoj večja pripela, te de zatisto že plačati mogo, za tono 14.300 forintov plus DDV. Vse tisti material, steri se znauva leko uprabi, se leko svikši den doladava.

Te spremembe so zato nastale, ka lüstvo odpadke za šenke prinese, depa storitve so pejneze koštale, ranč nej malo, pa te cejne so se letos fejest zdignile. Ka baude potejm s smetjami, stere so že više kvote? Dobro bi bilau tau povedati, ka se doladajo, ka je više kvote, za tisto se pa plača. Depa vsikši se od tau-ga boji, ka nede tak, vse tisto smetje, za stero bi že plačati trbelo, de se većinoma völučalo v šance pa v gauške.

Dotejga mau je dosta smetja bilau po vasaj pa zvüne vesi, s tejm nauvim odlokom samo tau dosegnejo, ka še več baude. Zato ka zdaj, gda so se cene vsepovsedik fejest, fejest zdignile, lüstvo de tam šparalo, gde leko pa tau tü gvüšno, ka za smetje plus niške nede plačüvo.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Macron sprejel Goloba

Francoski predsednik Emmanuel Macron je v Elizejski palači v Parizu sprejel slovenskega premierja Roberta Goloba. Voditelj sta se v luči naraščajočih cen elektrike strinjala, da je treba pripraviti strukturno reformo trga električne energije. »Mislim, da se strinjava o tem, da je treba hitro pripraviti strukturno reformo, da bi bolje nadzorovali cene energije na trgu, ki je postal popolnoma neuravnotežen, ter bolje ščitili našo industrijo in državljane,« je povedal Macron, ki je Goloba označil za strokovnjaka na tem področju. Slovenski premier se je strinjal z oceno francoskega predsednika, da so potrebne strukturne spremembe na evropskem trgu. Kot je povedal Golob, sta se z Macromom pri temi energetike zadržala najdlje. Napovedal je, da bosta državi skupaj pripravili pobudo za ukrepanje na evropski ravni. Med temami pogovorov sta bili še vojna v Ukrajini in širitev EU na Zahodni Balkan.

Vesna Humar na obisku v Bosni in Hercegovini

Državna sekretarka na uradu vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu Vesna Humar se je mudila na obisku slovenske skupnosti v BiH. Srečanje s predstavniki slovenske skupnosti je začela v Banjaluki, nato je obiskala še Zenico in se srečala s predstavniki slovenskih društev iz Prijedorja, Tuzle, Kaknja, Breze, Zenice in Sarajeva. V Zenici sta namreč potekala tudi 6. srečanje Slovencev iz BiH ter proslava ob 30. obletnici Združenja meščanov slovenskega rodu Encijan Zenica. Državna sekretarka je predsedniku združenja Draganu Gačniku izročila priznanje in zahvalo urada za neprecenljiv prispevek k ohranjanju slovenske narodne in kulturne identitete ter slovenskega jezika med pripadniki slovenske skupnosti v BiH, še posebno na območju mesta Zenica.

Iz stari cajtov poznamo rek, ka prej »Vsakša paut v Romo pela«. Istina, ka so stari Rimljani po cejlj Evropi, eške tuj pri nas tō dosta poti zozidali, etak so se leko vozili po svoji deželaj. Ništarni pravijo, ka tau za toga volo gučijo, ka v Romi najdemo papeža, rimski papež, sveti Oče pa je zemeljski namestnik samoga Boga. Kakkoli že, lejpo je v Rim priti.

Gnesden se tak vidi, ka Rim več nej tak daleč, kak se je tau indasvejta čutilo. Nej ka bi kilometerge krajši gratali, liki več poti se organizira z vodiči ali z duhovnim vodnikom, s kakšnim duhovnikom, šterim lidgé bole zavupajo. Rim videti..., tau je rejsan nika posebnoga. Rim je glavno mesto Italije, glavno mesto dežele Lazio (Lacij), do mesta se leko z busom tō pripelamo v 12 vōraj, pa če se gér stavimo, v 15-i vōraj, ka pa tō leko strpi človek.

Moje senje, ka gnauk v Rim pridem, so se prejšnji keden spunile. Možej sem že junija začnila gučati, ka bi mogla gnauk v Rim iti. Julija pa je naš župnik pri enoj meši naznato vernikom, ka se organizira paut v večno mesto pa ka de vodenje pa bus tō prej Misszió Tours-a naročeno. Z njimi sem ge že ojdla na prauško, pa se mi je tak vidlo, ka so dobro pripravleni.

Moža je njegva nesreča fejs zmantrala, bojala sem se, ka nede lado tisti tempo, ka je na takši potaj značilen, moje noge me tō večkrat mantrajo, donk sva se glasila. V pondejlek, 22. avgustuša v štrtoj vōri zrankoma rano smo v varaškoj cerkvi s svetov mešov začnili našo prauško v Rim. Z nami sta se napautila gospaud Imre Bodorkós, naš župnik v Varaši kak duhovni vodja pa stalni posvetni diakon István Kuzmányi iz Bu-

dimpešte, kak vodnik. Med patniki nas je bilau več Slovenk pa Slovencev iz Varaša, iz Slovenske vesi pa iz Sakalauvec tō.

Bus je štarto v petoj vōri iz-

V baziliki sv. Petra

Rim s kupole bazilike sv. Petra

pred šaule Széchenyi prauti Avstriji, štere mejo z Italijo smo predpodnevom že prejkstapili pa smo se vozili že po italijanskij deželaj, vmes pa večkrat zmolili kakšne molitve. Zvün toga smo se nut-

Katedrala v Orvieti

Bazilika sv. Pavla

pokazali (nej na telko eden drügomi, ka se mi poznamo med seboj) liki vodniki. Vozili smo se po italijanskij regijaj, Trentino-Alto Adige, Veneto, Emilia-Romagna, Toscana, Umbria in končno Lazio.

Po dugi pauti in par krajšij postajaj smo se prvič na dugši ogled stavili v varaši Orvieto. Z žičnico smo se pripelali do vhoda srednjeveškega mesta,

potem pa pejški do gotске katedrale.

Katedrala v Orvietu je tesno povezana z enim čudežom v Bolseni. Leta 1263 je en duhovnik iz Prage šeu v Rim

dosta za gledati pa se čüditi nad mojstrskim delom.

Paut do Rima več nej bila duga, komik kakšni 120 kilometerov. Namestili smo se v madžarski prauškarski hiši svetega Štefana, štero je dala zidati Vogrska škofovska konferenca s finančnov pomaučjov vogrske vlade (kormány). Ideja, ka aj ena vogrska iža stogi v večnom varaši je že od sv. Štefana obstajala, staro ižo so 17. stoletji podrli, v 20. stoletji so nauvo zozidali, zdaj so go pa lepau obnovili. V njej leko romarge spijo pa v njeni kapejli leko mešo majo.

Nauč je bila kratka, ka smo zrankoma že v 5. vōri štartali v Vatikan, v baziliko sv.

na prauško. Gnauk je začno premišlavati, če je rejsan spreobrnitev, da se krü pa vino spreobrneta v rešnje tejlo in kri Jezusa. Kak je o tom razmišlo v Bolseni, je hostija začnila krvaveti. Tau so čednjaki

Petra. Ka smo rano prišli, smo kar brž prejkšli na kontroli pa smo šli k sveti meši v madžarsko kapelo Marije, Kraljice Madžarov v spaudnjom tali bazilike, gé so na stenaj vogrski svetci.

Po meši smo se napautili na ogled veličastnoga trga sv. Petra in smo občüdovali baziliko sv. Petra. Znautra v baziliki je telko lejpoga, ka človek tau ne more dojnapisati. Bazilika je trno velka, stejne viske, stebri iz marmorja, vse pozlačeno, čudovite freske, oltarske slike, skrinje nekdanji papežov, med njimi sv. Janeza Pavla II., ki je za mene najbolje prilübleni papež, zatau sem se pred njegvo krsto dugo midila z molitvijo. Vidli smo Pieta, umetnino, ki go je

stavauro 24-letni Michelangelo Buonarroti in s tem kipom si zaslužo izredno ime mojstra kiparstva. Posebna mauč me je gnala na vrh, v kupolo bazilike. Tudi mauž se je napauto po več sto preozki stopnicaj tagor in če se sto napauti, ne more več nazaj po isti liniji, se pravi, sva mogla zdržati do vrha. Čüdovit razgled se je pokazo, cejli

»VSAKŠA PAUT

VODI V RIM...«

Rim se je razprostiro »pred pa pod našimi nogami«.

Zadvečerek smo si ogledali vse zidine Vatikana, (Via Giulia, Campo de' Fiori), prečkali reko varaša, si poglednili Rimski madžarski inštitut, gé se včijo duhovniki z Vogrsko-ga tó. Zdaj ga vodi duhovnik Sombotelske škofije dr. Norbert Németh, steri nas je že zrankoma prišo pozdravit.

Paut nas je potem pelala na Piazza Navona v središči Rima, na najlepši, najbolje atraktiven baročni trg. Na Piazza Navona dominirajo trgé vodnjaki (szökökút), Fontana dei Quattro Fiumi (vodnjak štirih rek) in Fontana del Moro, obadva je naredo Gian Lorenzo Bernini; pa Fontana del Nettuno Giacoma dela Porta. Tü smo se malo stavi-li pa gorpoiskali kavarne pa restavracije, ka smo že zatok lačni bili. Vsi smo geli »pas-to«, testau, kak se tau prej pri Taljanaj šika.

Vodo smo cejli den meli, ka so povsedik stüdenci, gé smo si leko napunili glaže s friško pa mrzlo vodau.

Potem smo poglednili Pantheon, tempelj vseh templjev, eno najbolje gorzdrženi rimski zidin na svejti. Rekonstrukcijo, ka gnes vidimo, so napravili okauli leta 120 pred Kristušm. Od 7. stoletja je Panteon služo kak cerkev, posvečena Mariji in svetnikom mučencem. Tü smo v nogaj meli že kakši 10 km. Od tec smo šli pogledat Španske stube s 138 stubami. Stopnice, ki trg Piazza di Spagna (Španski trg) povezujejo s cerkvijo Trinita dei Monti, pa se je tó šika splezdati.

Seveda smo šli do baročnoga vodnjaka Trevi. Staro izročilo pravi, ka obiskovalec Rima mora prejk ramena lüčti en kovanec v fontano, te bo še nazaj prišo v večno mesto. Pravijo, ka se letno nabere na sto gezero evrov, štere varaš pontüca za dobrodelne cilje.

Od tec smo eške več cerkva pogledali pa smo pred oltaraj molili za tiste tó, šteri so nej mogli zdaj z nami v Rim. Nauč je pa bila kratka, ka smo

Varaška skupina prauškarov v Padovi

se sredo zrankoma paškili k Svetomi oči, papeži Franciški, steri je držo avdienco. V velki avli Vatikana, avli sv. Pavla se nas je zbralo po tisoče. Sveti

Vodnjak Trevi

oče je nagovoriu vse prauška-re, gučo je o tom, kak je pomemben mir na svejti, pa ka šteri so prauti mira, kak velki grej naredijo. Molo je za mir, za lübezen med nami. Povzdigajoči dogodek naše prauške je biu obisk pri papeži.

Z metronom smo se potem pelali v stari, antični tau Rima. Najprej smo šli v Kolosej, potem na Forum Romanum, gé smo stare ostanke občüdovali. Spet smo se z metronom odpelali do največke, ogromne in tó fejst lepe bazilike, do bazilike sv. Pavla »zvün me-

sta« (izven obzidja), gé je po legendi pokopan apostol sv. Pavel. Tau je ena od štiri glavni bazilik v Rimu. Zozidana je bila v 4. stoletji, po ognji 1823

pa obnovlena. Lepota in moč katoliške cerkve sta se tü tó pokazali. Vstavili smo se še pri baziliki sv. Klementa, v cerkvi sv. Bertalana smo imeli sveto

Kolosej v Rimu

mešo, pa smo šli do bazilike sv. Cecilije zavetnice cerkvenih korov, gé nam je na orgle zaigrala apatica.

Zadnji den v Rimu smo začnili v kapejli Krsta, smo poglednili vse zanimivosti kauli lateranske bazilike sv. Janeza. Več od nas je na kolenaj šlo gor po stopnicaj Svetih stopnic, ka je bilau malo naporno, smo pa mogli zdržati, ka što se na kolena spisti na začetki, tisti mora 36 stopnic na kolenaj pa z molitvijo do svetega Križa priti.

Nadbazilika Presvetega Odrješnika in svetega Janeza Krstnika ter Evangelista v Lateranu, rimska stolnica je bila za nas naslednja čüdivota cerkev, štero smo gorpoiskali. Tau je bazilika, najbolje pomembna za vse papeže, steri po svoji posvetitvi za Svetoga Očo v njoj služijo prvo svojo mešo kak papeži. V Sikstinski kapeli, smo meli mešo, gé smo slovensko tó molili pa spejvali »Našega življenja...«. Tau nej sikstinska kapejla v Vatikani, samo ime nosi enako. Lepote vseposedik. Poglednoli smo té den eške Santa Marija Maggiore, molili smo pred milostnim kejpom Svete Device Salus Populi Romani. Dvej vöri smo se sprehajali na Piazza del Popolo pa po hribi Pincio, smo pogledali Carvaggiojeve umetnine v cerkvaj sv. Avgusta in sv. Alojza.

Petek zrankoma smo že v petoj vöri mešo meli v kapeli Madžarskega doma, nato štartali prauti daumi. Stavili smo se v Padovi, po Prato della Valle, s kipi polnem trgu smo prišli k papeški baziliki svetega Antona Padovanskega, Bazilika Antona Padovanskega je velikanska zgradba brez natančnega arhitekturnega sloga. Skozi stoletja je zrasla pod različnimi vplivi, kar kažejo že zunanje podrobnosti. Pred baziliko smo si ogledali kip s konjem, svetovno znan kip Donatela. Po tem so začeli po sveti delati konjske kipe. Po ogledu mesta nas je čakala sedem urna pot do doma.

Pot, potniki, vodiča, župnika Imre in István in tudi oba šoferja so bili odlični, Mark Lang in Zoltán Németh sta veliko pomagala pri organizaciji.

Nisem vrgla kovanca v vodnjak Trevi, v Rim bi se pa rada še vrnila, čeprav sem veliko lepega in večino zanimivosti vidla.

Erika Köleš Kiss

... DO MADŽARSKE

Zaradi energetske draginje marsikdo v težavah

Energetska draginja vpliva tudi na življenje javnih ustanov, med njimi tudi univerz. Najbolj znana univerza na Madžarskem, Univerza Eötvös Loránd (ELTE) v Budimpešti, je obvestila svoje študente, da bodo jesenske počitnice pozimi. Termin jesenskih počitnic, ki bi bile v navadnem šolskem letu od 24. do 29. oktobra, so spremenili in ga določili za december. Študentje bodo torej doma od 12. do 17. decembra. V tem času pouka ne bo več, saj se izpitno obdobje začne 10. decembra.

Stanovska organizacija gostincev meni, da bo zaradi podražitve energentov zaprlo svoja vrata veliko gostiln, bifejev in manjših restavracij. Ne toliko gostilne, ki ponujajo le pijačo, temveč predvsem restavracije s kuhinjsko ponudbo. Leta 2019 je delovalo na Madžarskem 51 tisoč gostinskih enot, v dveh letih kovida je vrata zaprlo 3.400 gostiln. Predsednik stanovske organizacije pravi, da bo v naslednjem obdobju število zaprtih gostiln nekajkrat večje. Največkrat gre za t. i. mala ali mikro podjetja, ki zaposlujejo manj kot deset ljudi.

Vlada predpisala varčevanje z energenti

Vlada je prejšnji četrtek sprejela varčevalne ukrepe za energente. V institucijah javnega sektorja in državnih podjetjih naj bi privarčevali 25 odstotkov plina, čeprav premier Orbán trdi, da na Madžarskem – v nasprotju z Evropo – ne bo težav z oskrbo s plinom. Vlada je tudi odredila, da se lahko vse javne stavbe – z izjemo bolnic in socialnih ustanov (domovi za ostarele ali prizadete) – ogrevajo do največ 18 stopinj. Za ublažitev energetske krize je vlada izdelala program za fosilna goriva. Prepovedala je izvoz drv in rjavega premoga, maksimalizirala ceno drv, na premog pa uvedla predkupno pravico države. Državna gozdna gospodarstva naj bi za vsako gospodinjstvo, ki to potrebuje, zagotovila 10 m³ drv, in to po uvedeni uradni ceni.

NAŠI PODJE SO DELALI V DDR-I

Karči Dončec, po izi Bejbarski iz Števanovec, je med tistimi srečnimi biu, steri je v mladi lejtaj (leta 1974) v DDR ušo delat. Te program, ka so mladi z Vogrskoga v DDR odli delat, se je leta 1965 začno pa cejlak do leta 1983 je držo. Te čas je tak 50 gezero mladi delalo v DDR-i (Vzhodna Nemčija), s tauga je 15 gezero lidi nej prišlo domau, tej so se tam oženili. Bejbarski Karči je nej med njimi bejo, on je domau prišo, zato ka doma je bila Marta, stera je njega te že fejest čakala.

- Karči, tau mena povej, kak je leko eden mladi tistoga reda v DDR ušo delat?

»Tau je tak bilau, ka mladi so od tec ta šli delat, od tistac so pa sé na Vogrsko prišli delat. Dja sem od tauga najrpvin te čöjo, gda sem v srejdno šaulo odo, gda sem se za tišlara včijo. Gnauk, gda sem ušo na

vsikši, steri je že osemnajset lejt star pa nej več kak dva-dvajsti. Starejši samo te leko ušo, če je že bejo sodak. Pejto sem ga, kama dé on delat,

Bejbarski Karči iz Števanovec

pravo je, ka v Schkeuditz. Dja sem si tau ime ovak nej mogo zamerkat, dola sem si napejso na edno cigaretino škatülo. Tak sem mislo, če vleta, gda tretji razred napravim, nemo mogo izpit (vizsga) narediti, te mo ušo tavö delat. Depa leko

če kaj tjöpiti štejš, pokloniti se pa tašo. Potejm so že prajli, kama trbej tejt, ka de tam trbelo delati. Dja bi leko ušo za tišlara tü, ka sem se včejo, samo te bi s tistimi bejo, steri so iz Zalaegerszega bili. Dja sem tau nej sto, dja sem bola s Čubin Lacinom vtjüpar sto delati, tak sem te strugar (esztergályos) grato.«

- Kak baude z ednoga vönäv-čenoga tišlara strugar?

»Tak ka vcujstaneš k mašini pa ti pokažejo, ka trbej delati. Brž smo se navčili zato, ka vsevküp vejn samo traujo fele delo smo meli.«

- Kelko vas je šlau odtec, iz porabski vesnic?

»Če dobro vejm, skur iz vsakše vesi so bilej, iz Števanovec vejn največ, Mateva Feri, Čubin Laci, Šebrstji Otto, Nana pa Barber Pitju. Tam so nas že čakali, mi, steri smo v tau fabriko šli, nas je petdeset bilau. Ta fabrika je od Lipče (Leipzig) dvanajset kilomejtrov daleč kraj bejla. Gda se piše, ka letališče Lipče, tau je nej tam, litji tam je bilau, gde smo mi delali. Mi smo mejaške bili z letališčom, depa mi smo ta prejk nej mogli titi. Dja, če sem z repülónom (letalom) sto domau priditi, te sem se dvanajset kilomejtrov mogo kaulak pelati pa tak sem te do vrat prejšo.«

- Kak je bilau prvi den?

»Najprvin so nam šest tje-dnauv dali, ka smo se leko nemški dzejik včili, dočas je nam delati nej trbelo. Tisti, steri je nas tam včijo, je Vogrin bejo, tak se je zvau ka Katzenberger, on je dvanajset dzejikov znau. Töj smo se vse tašo včili, ka je nam pri deli trbelo, bola samo strokovne rejči.«

- Ka ste meli za delo, ka ste strugali?

»Glavne narate smo strugali, depa nej male, taše velke, steri so za kompresore bili. Tau so taši velki mašini bili, ka najmenši so štiri, pet ton vagali. Té mašine so s kamioni zvekšogä vse v Rusičko pelali.«

- Tam nej bilau telko delavcov, ka ste vi mogli tam delati?

Spomin iz DDR-a

»Tejtstoga reda je gospodarstvo fejest šlau v DDR-i, drügo pa tau bilau, ka od tistec so delavci sé k nam prišli, mi smo pa k njim šli. Dostakrat smo se smejali, ka etak se je malo krv mejšala, sploj pa te, gda so se Vaugri tam oženili. Ne vejm

gde so želejzge prešali, tam je tak slaba plača bejla, ka nejsomogli telko prislöjžiti, ka bi s tejtstoga tam leko žejvo. Tej, ka so tam bilej, eden za drüгим so vsi domau odišli. Pri nas, nika ne morem prajti, dobro je bilau. Najbola tam, gde so na glavni narataj gledali, če se je lüknja, gde je olaj teko, nej zalautila, tam sem skur dvakrat telko plače daubo. Drügo pa tau bilau, ka njigvi pejnaz, marka je štirikrat, petkrat več vrejdnosti

emo kak forint. Tau nikdar ne pozabim, pri nas je májkrém (jetrna pašteta) 4,8 forintov košto, tam vanej ranč te vogrski májkrém je 0,80 pfennig bijo, falejši je bejo kak pri nas doma. Depa zvün toga je še dosta vse tašo bilau, ka so od

VDDR-i njim je nej lagvo šlau

bus, sausad Čubin Laci je tö na bus čako. Pejto sem ga, kama se pela, zato ka on je edno leto starejši od mena pa on je te že delo. Delavci so se pa vsigdar z ranim busom vozili, nej s sedmim kak mi, steri smo v šaulo odli. Te je pravo, ka se k fotografa pela, zato ka v DDR de delat. Name je tau tö brigalo pa sem ga pejto, sto leko dé ta delat. On mi je tau pravo, ka

sem ga naredo, če bi se izpit nej posrečo, te bi brez sakme (poklica) austo, zato ka nauva vižga je na srejdi oktobra bila, mi smo pa že v prvom tali oktobra odišli v DDR.«

- Vedo si nemški?

»Najprvin je v Sombotel trbelo tejt, na tresti dni se nemški dzejik včiti. Tam smo se samo tašo včili, ka je najbola potrejbnö bilau, prositi v bauti,

Karči z ženo pa dvöma vnukicama

zakoj, depa tiste dekle so fejest rade mele, rade so se padašivale z vogrskimi pojbi.«

- Zaka?

»Ne vejm, vsigdar so tau prajle, ka tisti moški so bola »manjasti bili«, zato so tiste dekle bola Vaugre gledale.«

- Kak so plače bile?

»Bilau je tašo mesto, gde je dobra plača bejla, depa bilau tašo mesto tü, gde nej. Tam,

nas pelali ta pa je falejšo bilau tam kak pri nas doma.«

- Nej je bejla künja, ka ste v bauti mogli kipüvati?

»Obed je bejo, depa zajtrik pa večerdja nej, tau smo si sami mogli tjöpiti pa ranč tak v soboto pa v nedelo smo tejtstodjeli, ka smo si naredli.«

(Tadale v naslednji novinaj.)

Karči Holec

Od inda v gnešnji čas

PRIPOVEJSTI O SLOVENSKI KRAJINAJ

Vse vode, reke so za nami ostanole. Nut v vcejlak ovakšo krajino stauipimo. Zaprav, v krajino, stera se po enom varaši zove. Drejva hoja je varaši pa krajini ménje dala. Pa si najprva tau drejvo poglednimo.

Kočevje

Prva ves na mestu gnešnjoga Kočevja se je Mahovnik zvala. Tau ménje nam vse povej, varaš je neka stau lejt po tejm živeti začno. Na, zdaj

Hoja, pravimo njoj bejla jelka tō. Takšo drejvo leko gnes skur vseposedi vidimo. Iz nji za velki svetek krispane lidge delajo. Depa, tau staro ménje »hoja« je botrina varaši, zavolo nje se skur tak zove, kak je oprvin svoje ménje daubo

smo k drejvi hoji prišli. Prvo poznano ménje za Kočevje je Hojevle bilau. V njem rejč hoja najdemo. Kak se je kolonizacija z Nemci začnila, brž se je ménje v njino rejč obrnavulo. Na Gottschee so ga prekrstili. Ja, »Gott« ali baug se v njem najde. Kak pa smo že prajli, prvo slovensko ménje je z bogaum nika nej v žlati bilau. Skauzi stau pa stau lejt je tak iz prvoga imena Kočevje gratalo. Zdaj pa smo že pri krajini, stera se po varaši zove Kočevsko. Zvekšoga sta krajina pa varaš skauzi gnako zgodovino šla, malo nut v njau poglednimo. Prvi dokument iz leta 1339 nam od vesi Mahovnik pripovejda. Dokumenti iz leta 1363 pa nam že od

prve farne cerkve guči. S tejm se že vidi, ka mala ves je vse vekša, pomalek varaš grata. Moramo vedeti, ka v toj krajini je malo lidi živelo. Ranč v lejtaj, od steri pripovejdamo, so je velikaši na velke začnili es seliti. Najprva Slovence, že kakši stau lejt po tejm pa že

Kočevji lidi küga vmardjala. Dugo, dolgo je ta kaštiga po varaši ojdla. Kelko je poznano, eške leta 1855 se je takše zgodilo. Zavolo vsej tej nevol pa velki porcij so se pavri v krajini prauti grofi Turni gorzdignoli. Že pred časom smo o leti 1515 pisali, gda se je tau zgodilo. Ranč na Kočevskom se je vse vküper začnilo. Grofa Jurija Turna so pavri bujli, 80 000 pavrov se je v vsej slovenski krajinaj gor

Od staroga Kočevja je samo cerkev sv. Jerneja ostanola pa reka Rinža skauzi varaš eške itak teče. Njena strüga neje vsigdar puna vode. Zmejs med ramami se leko eške kakši kamen stari stejn najde, stere so varaš v dugi lejtaj zvekšoga nej obranile

Nemce tō. Smo pri fenomeni, steroga v drugi slovenski krajinaj trno ne najdemo. S tejm sta se dve kulturi na enom mestu najšle. Depa, tau so nej varaški lidge bili, nemške pavre so na zemlau selili. Iz toga je 177 vekši pa vcejlak mali vesnic gratalo. Vejmo, na zemlej se delati mora, prazna zemla cesari pa gospaudom porcij (davkov) ne dava. Tej Nemci so svoje ménje daubili, Kočevjarji se eške gnesden zovejo, mi bi njim Kočevarge prajli. O nji bole sledi eške kaj povejmo. Varaš je vse vekši biu, vse bole je cveu, če tomi tak povejmo. Depa, znauva se s Törkami srečamo. Na pauti skuazi krajino so doj do Jadranskoga maurdja škeli priti. Kočevje je oprvin leta 1461 bilau na nikoj djano, cejlo je dojz gorelo. Po tejm so Törki eške 9-krat po njem besneli pa eške trikrat varaš gorvužgali. Ja, varaš s cejlo krajino je nebesko trpo.

Skur vküper s Törki je po

prauti gospaudom zdignolo. Skur pet mejsecov je krv tekla, dokejč se je vse vküper nej končalo. Porcije so malo menjše gratale, grofovge pa cesar so vekšo brigo za lidi začnili meti, aj Törki dun ne delajo vse, ka škejo. Gvüšno,

Nemški Kočevjarji v svojom tradicionalnom gvanti leta 1690, kak ji je Janez Vajkard Valvasor vido. V svojoj staroj nemškoj rejči so prejč 600 lejt gučali, dokejč so je nej bojne pa nacionalizmi skur do kraja iz krajine vöstirali

ka v tom bitji za baukše življenje so se vküper slovenski pa nemški pavri bojnali. Že smo prajli, kak se eške gnesden zovejo Kočevjarji.

Kočevjarji

Kak povejdano za volo nji je 177 takši pa ovakši vesnic gratalo. Iz nemškoga severa so se kaulak leta 1350 v krajino naselili. Ne vej se, kelko aj bi nji bilau. Poznano pa je, ka nin kaulak leta 1850 nji je na Kočevskom 28 gezero živelo. Prva velka baja je više Kočevarov po prvi velki bojni prišla. Nacionalizem Kraljevine Jugoslavije nji je nej rad gledlo. Več kak polonje se nji

Malo, trno malo nji je ostanolo. Po zadnoj štenji lidi se nji je kaulak 20 za Kočevare zglašilo, steri eške svojo staro rejč gučijo. Od nji pa njini tragediji so knjige bile napisane. Iz vsej gnako vöpride; kak nalejci »izmi« takše ali ovakše farbe eno velko etnično držino na nikoj denejo.

Nac-izem, faš-izem, social-izem ...

Vsi tej »izmi« so nej samo sta-

je odselilo, po svejti so odišli. 1941. leta je druga bonja tō v Slovenijo prišla. Hitler je z njimi svoje plane emo. Samo par stau nji je ostanolo, stari so se kama skrili, vse druge je tretji rajh dau vöodpelati. Pa se je tragedija eške nej zgotovila.

ro nemško lüstvo vöminili. Po cejloj krajini se leko najde pa vidi, ka se je v toj krajini godilo. Zmejs med drugo bojno so slovenski partizani v Kočevskom rogi (velka prašuma) svojo Bazo 20 meli. V njoj se je bodauča socialistična Slovenija kovala. Po roglej (rog-rogeu) so tak talanjki fašisti kak nemški nacisti lejtali. Po drugoj velkoj bojni je Titova Jugoslavija velki tau krajine dala dojzprejti. Kilomejtre pa kilomejtre bunkerov so v zemlau dali skopati. Tam aj bi v kakšnoj nauvoj bojni socialistični glavaške se nut skrili. Gnes je en tau znauva dojzprejti. Nauvi politični red je naprej prišo. Z demokracijo je na velke dveri kapital-izem odpro. Zdaj tam specialci svoj center majo. Včijo se, kak aj kapital pa demokracijo obranijo, če de trbelo. Sto vej, ka mrzle rame indašnji Kočevarov eške čaka, kakši nauvi »izem« leko naprej pride.

Miki Roš

Pauleg šurke pošitje prauti Budimpešti - 2.

Klauster, gde je tüüča doma

Gda smo se po paudrügöj vöri španceéranja po müzgaj pri varaši Tata napautili prauti županijskoma središči *Tatabányi*, smo eške nej znali, ali najdemo, ka iškemo. Moj oča je na začetki 1970-i lejt v tom mesti v rudarski (*bányász*) tehni-

Radi smo bili, ka smo se nej zaman telko vozili: tam je stala Srejdnja šaula Antalla Pécha - nutzaraščena z grmauvdjom. Vidli smo, ka je bila zidina nej davnik obnovlena, zatok smo se čüdivali, zakoj pistijo, ka za en malo cejlak na nikoj

edno veuko zidino in oča je z veseldjom spozno, ka je ta - na pau porüšena - kuča vrnau tista, v šteroj je un med včenjaum živo.

Tau je bilau pravo potovanje v časi, pau stoletja nazaj. Vsakši je rad, če ga sreča pripela na mejsta, gde je lejpa lejta preživo, donk pa je malo žalosten, gda vidi, kak zidine njegve mladosti na nikoj déjo. Ranč tak kak cejla tista krajina, štera je eške pred štirideset lejtami od vökopanja kulna živejla. Oča je pogutno slatke skuzé spominanja in smo se po krivi pošitijaj napautili prauti svojoma nauvomä cili, varaši Oroszlány. Bole djenau prauti marofi Majkpuszta, šteri je najbolje eričen po svojom kamaldulskom klaustri (*Kamalduli Remeteség*). Tam znautra je inda svejta skor vsikdar tüüča bila, vej so se pa té püščavniki nej smeli pogučavati med sebov, kaj pa eške z vinešnjim svejtom.

Cesar s klabükom Jožef II. je kamaldulske barate razpüsto, zidino pa je en cajt nücala tekstilna fabrika. Kisnej je držina Esterházy od tistec ojdla v gaušco na djajanje.

Turiste samo vsakše pau vöre skaus veuke dveri nut-

tranki, ribniki in mlini jim je leta 1733 v dar dau grof József Esterházy. Gda so zozidali njini klauster, je vsakši püščavnik daubo svojo celico (cella), v šteroj je što, djo in spau. V svojom slobaudnom cajti so pisali ali se spravlati s svojimi

»Iža s tulipani« je edna najstarejša zidina v Tatabányi - obnovleno so go prejšedali na začetki letošnjoga leta

kum odo in od tistoga mau je nej vüdo svojo staro šaulo pa kolegium.

Oprvim smo se stavili v starom tali varaša, pred Gledališčom Mari Jászai. Kak je oča pripovejdo, je bila ta zidina v cajti njegvoga včenjá ranč tak kulturni dom, ka se eške itak pozna na imeni tiste ulice (*Népház utca*). Naprauti té graubo veuke kuče stogi edna menjša, depa trnok lepau obnovlena iža, štera je dobila ime po tulipanaj na svoji stenaj. Pred drügov svetovnov bojnov so tam meli oficérge kasino, šteroga je dala zozidati firma, ki je v krajini kuln vökopala.

Oča se je tak spomino, ka je bila njegva šaula v vrnjom tali varaša. Zatok smo vöopitali domanje, kak se tápe-la in začnili iskati. Večkrat smo se vozili pod pa nad glavnov pošitjov št. 1, tačas ka smo prišli v edno ulico, v šteroj so rami že skor vrazmo leteli. Gda smo se pomalek po njej dročkali, smo na ednoj železnoj grajki na pamet vzeli dva rudarskiva klapača.

pride. Gda smo eške fotografije rédili, se je začnilo v ulici zbérati špajсно lüstvo, zatok smo brž nutseli v svoj auto in se napautili nazaj v varaš.

Kamaldulci so v svoji celicaj molili, šteli in spali - med sebov so se skor nikdar nej smeli pogučavati

Zmejs je oča fejst prauti bregam nastrgavo in po njegvi spominaj smo končno prišli do edne starejše zidine. Dvej ženski pri dveraj stana nam povödali, ka je tau nekda biu kolegium, samo ka gnes že v njem lidgé brezi doma živéjo. Donk je ta kuča nej bila poznana oči, zatok smo se vozili malo dale. Na gnauk smo pa na konci pošitje zaglednili eške

Od maloga parkplaca vodi desetminutna, prašna pautnimo zelenoga jezera prauti klaustri. Toga so začnili obnavlati leta 2012, do gnes je daubo nazaj svojo lépoto spred 250 lejt. Vrnau te, med 1736 in 1770 so klauster zozidali po planaj avstrijskoga arhitekta Franza Antona Pilgrama (šteroga pri nas tö dobro poznamo zavolo monoštrske baročne

Püščavniške celice v klaustri Majkpuszta - vsakši barat je emo ižico z gračenkom

spistijo. Najgir pautnik si oprvim v spaudnjom štauki leko pogledne iže za goste in vküpne sobe baratov: med drügimi künjo, knjižnico ali štale. Trnok lejpi je tzv. refektorij, gde so baratke vküper geli na najvejši svetkaj - za vüzenek in božič.

Če splezdimo gor po stubaj, najdemo edno spoj zanimivo in bogato razstavo o tej püščavnikaj. Što so kamaldulski baratke? Kauli leta 1010 se je princ (sveti) Romuald s taljanske Ravene odlaučo, ka napravi eden bole siguren benediktinski red. Svoj klauster je dau zozidati na grünti nikšoga ver-ta Maldulina, tak je gratalo ime reda »Ca(mpo) Malduli«. Zavolo svojoga gvanta so je zvali »bejle barate« tö, pogučavali so se leko samo med 28. decembrom in 2. januarom. Svojo glavau so na vreji brili, ozajek so si njali en štráf kosminj, nosili pa so dugo keco.

Kamaldulski püščavnicke so na Vogrsko prišli v 17. stoletji, marof Majkpuszto z njivami, gauškami,

malimi gračenki. Kaupali so se v škafaj, vsakši je v celici emo svoj mali oltar tö. Turisti smo leko gorpoiskali kvatejr ednoga prausnoga barata in ižo klausterskoga prejdnjoga.

Na srejudi tzv. »klavzure« (dvoriška, v šterom so stenauv kaulizagrajene püščavniške celice) je inda svejta stala edna cerkev tö, od štere je gnes gorausto samo törem. Če se turist potrüdi in splezdi gor po leseni stubaj do zvona, se ma tam opré čüdiviten pogled na bregé Vértes. Nej gvüšno, ka ma spuni želenja, donk pa skor vsakši na zvon malo pokloncka.

Za tisti den nam je eške samo telko ostalo, ka na stolici pri jezeri Majki zmožimo svoje sendviče, te se pa napautimo nazaj v Budimpešto. Za drügo leto smo si njali muzej rudarstva - ranč tak v Majkpuszti -, vej smo se pa preveč čüdivali »klaustri, gde je tüüča doma«.

(se nadaljuje)

-dm-

**SPORED SLOVENSkih
TELEVIZIJSKIH PROGRAMOV**
**OD 16. SEPTEMBRA
DO 22. SEPTEMBRA**
PETEK, 16.09.2022, I. spored TVS

6:20 Odmevi, 7:00 Dobro jutro, Poročila, 10:05 Ugriznimo znanost: Varno s kemikalijami, 10:30 TV-izložba, 10:45 Šef doma: z Mašo: Brodet s polento, 11:05 Vem! 11:45 TV-izložba, 12:00 Tarča, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Skrivnostni Gotthard - prelaz pionirjev, 14:15 TV-izložba, 14:30 Prislunhimo tišini, 14:45 TV-izložba, 15:00 Mostovi - Hidak, 15:40 Otroški program, 16:15 Infodrom, poletje 2022, 16:35 TV-izložba, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Ah, ta leta! 17:50 Družina Jazbečjak, risanka, 18:00 Šef doma: z Mašo in Petro: Sacherjeva torta in ježki iz ostankov biskvita, 18:20 Vem! 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:00 Koncert Prifarskih muzikantov s prijatelji 2022 »Slovenska pesem - tvoja pesem«, 22:00 Odmevi, Šport, 22:40 Kinoteka: Zvezde velikega platna: Sidney Poitier, 23:30 Dnevnik Slovencev v Italiji, 23:55 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 0:50 Napovedujemo

PETEK, 16.09.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 10:00 Videotrak, 11:15 Dobro jutro, 14:10 Od kamna do kristala, portret Roka Petroviča, 15:20 O živalih in ljudeh, 16:05 Na vrtu, 16:35 Poletna noč - Besedam moč! 18:55 V vrtincu ljubezni, 19:55 Panorama, 20:15 Gospodarstvo, 20:35 Magnet, 20:50 Ritmična gimnastika: Skupinske vaje, mnogoboj, svetovno prvenstvo, 23:00 Božja milost, 1:25 Videonoč

SOBOTA, 17.09.2022, I. spored TVS

6:20 Odmevi, 7:00 Otroški program, 11:20 TV-izložba, 11:45 Ah, ta leta! 12:15 Duhovni utrip, 12:30 Ozare, 12:35 Kaj govoriš? = So vakeres? 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 O živalih in ljudeh, 13:50 TV-izložba, 14:10 Podjetno naprej: KLS, družinsko proizvodno podjetje, 14:40 Prislunhimo tišini, 15:00 Vrtničarji, 15:30 Rojaki, 16:00 Ambienti, 16:30 Na vrtu, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Luka in Lučka, risanka, 17:30 Sobotno popoldne, 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Utrip, Šport, Vreme, 20:00 Joker, 21:00 Kaj dogaja? 21:30 Trom: Na robu, 22:30 Poročila, Šport, Vreme, 23:00 Sedmi pečat: Mladi Ahmed, 0:30 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0:55 Dnevnik, Slovenska kronika, Utrip, Šport, Vreme, 1:50 Napovedujemo

SOBOTA, 17.09.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 7:00 Najboljše jutro, 9:00 Pričevalci: Ana Kosič, 11:00 Naš vsakdanji kruhek, 12:10 Avtomobilnost, 13:00 Kaj smo počeli na počitnicah, 14:40 Betonske sanje, 16:00 Ritmična gimnastika: Posameznice, mnogoboj, svetovno prvenstvo, 19:00 Specialna enota Dunaj: Videti Dunaj in umreti, 20:05 00:30 - Tajna operacija, 22:45 Poletna noč 2021 - poklon Tadeju Hrušovarju, 0:55 Videonoč, 3:30 Kolesarstvo (Ž): Svetovno prvenstvo, 4:30 Videonoč

NEDELJA, 18.09.2022, I. spored TVS

7:00 Otroški program, 10:55 TV-izložba, 11:20 Ozare, 11:25 Obzorja duha, 12:00 Ljudje in zemlja, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Koncert Prifarskih muzikantov s prijatelji 2022 »Slovenska pesem - tvoja pesem«, 15:25 Kitajska roba, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Bacek Jon, risanka, 17:30 Nedeljsko popoldne, 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20:00 Genialna prijateljica, 20:50 Intervju, 21:50 Poročila, Šport, Vreme, 22:20 Drug pogled na svet, 0:00 Vsi so venci velji: Janez Dovč in Boštjan Gombač, 0:05 S plesalci SNG Opera in balet Ljubljana, 0:35 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1:05 Dnevnik, Slovenska kronika, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 2:00 Napovedujemo

NEDELJA, 18.09.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 6:30 Kolesarstvo (M): Kronometer, svetovno prvenstvo, 9:30 Rast: 67. gala koncert AFS France Marolt, 10:05 Mladi virtuoz: SOS Junior - Slovenski mladinski orkester saksofonov in dirigent Lev Pupis, 10:35 Naš vsakdanji kruhek, 11:20 Odpotovanja: Čile: konci sveta, 12:30 Ginovo potepanje po vzhodni italijanski obali: Santa Maria di Leuca, 13:00 Ambienti, 13:55 Ritmična gimnastika: Skupinske vaje, finali, svetovno prvenstvo, 16:20 Kolesarstvo (Ž): Kronometer, svetovno prvenstvo, Kolesarstvo (M): Kronometer, svetovno prvenstvo, 19:00 Specialna enota Dunaj: Stare rane, 20:00 Arena, 21:00 Žrebanje Lota, 21:15 Zgodovina doma, 22:15 Kdo laže? 23:10 Nedeljsko popoldne, 0:40 Kaj dogaja? 1:20 Videonoč

PONEDELJEK, 19.09.2022, I. spored TVS

6:20 Utrip, Zrcalo tedna, 7:00 Dobro jutro, Poročila, 10:05 Obzorja duha: Mladi iz Vipave, 10:40 TV-izložba, 10:55 Šef doma: z Mašo in Petro: Sacherjeva torta in ježki iz ostankov biskvita, 11:15 Vem! 11:55 Intervju, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Himalaja kliče, 14:20 TV-izložba, 14:40 S-prehodi: Anja Mugerli, pisateljica, 15:10 Dober dan, Koroška, 15:45 Otroški program, 16:35 TV-izložba, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Podjetno naprej: Misija mlada kohezija, 17:50 Kuhar Štef, risanka, 18:05 Šef doma: s Petro: Jesenska ajda z jurčki, 18:20 Vem! 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:00 Tednik, 21:00 Arena, 22:00 Odmevi, Šport, 22:40 Podoba podobe: Vloga arhitekture v turizmu Istre, 23:15 Mladi talenti, predstavitev sodelovanja Akademije za glasbo Univerze v Ljubljani in akademije HAMU iz Prage, 23:20 Mladi talenti, slovensko-češki koncert (Akademija za glasbo Univerze v Ljubljani in akademija HAMU iz Prage), 0:30 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0:55 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 1:50 Napovedujemo

PONEDELJEK, 19.09.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 10:10 Videotrak, 11:20 Dobro jutro, 14:20 Prislunhimo tišini, 14:40 Ginovo potepanje po vzhodni italijanski obali: Santa Maria di Leuca, 15:20 Je res kaj možnosti, da postanemo kapitalisti?, 30 let ljubljanske borze in slovenskega kapitalnega trga, 16:10 Ljudje in zemlja, 17:20 Sobotno popoldne, 18:55 V vrtincu ljubezni, 19:55 Panorama, 20:15 Črna kronika, 20:35 Magnet, 20:50 Odpotovanja: Čile: konci sveta, 21:45 Podjetno naprej: Misija mlada kohezija, 22:15 Jašek, 22:40 Iva, 24, 23:05 Videonoč

TOREK, 20.09.2022, I. spored TVS

6:20 Odmevi, Dobro jutro, 8:00 Poročila, Dobro jutro, 10:05 Podoba podobe: Vloga arhitekture v turizmu Istre, 10:30 TV-izložba, 10:50 Šef doma: s Petro: Jesenska ajda z jurčki, 11:10 Vem! 11:40 TV-izložba, 12:00 Tednik, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Kinoteka: Zvezde velikega platna: Sidney Poitier, 14:20 TV-izložba, 14:35 Duhovni utrip: Štiri plemenite resnice, 14:55 TV-izložba, 15:10 Potepanja - Barangolások, 15:45 Nezmotljivi detektivi: Primer solatnih sendvičev, 16:00 Smrtonosni plenilci: Moč plenilcev, 16:35 TV-izložba, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Alpe-Donava-Jadran: Pohod čez Watzmann, 17:50 Niki Vrum, risanka, 18:00 Šef doma: z Mašo: Svinjska ribica s figami, domači rezanci, 18:20 Vem! 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:00 Obsodba: primer Stephena Lawrencea, 20:55 München 1972, 22:00 Odmevi, Šport, 22:45 Pričevalci: Franc Prelc, 0:55 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1:20 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 2:15 Napovedujemo

TOREK, 20.09.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 11:15 Videotrak, 12:30 Dobro jutro, 15:10 Alfred & Sofie, 16:20 Avtomobilnost, 17:15 Joker, kviz, 18:20 Kaj dogaja? 18:55 V vrtincu ljubezni, 19:55 Panorama, 20:15 Koda, 20:35 Magnet, 20:50 Nočne ladje, 22:40 Kaj govoriš? = So vakeres? 23:10 Videonoč

SREDA, 21.09.2022, I. spored TVS

6:20 Odmevi, 7:00 Dobro jutro, Poročila, 10:05 Alpe-Donava-Jadran: Pohod čez Watzmann, 10:30 TV-izložba, 10:50 Šef doma: z Mašo: Svinjska ribica s figami, domači rezanci, 11:10 Vem! 11:45 TV-izložba, 12:00 Slovenec po izbiri, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Kinoteka: Zvezde velikega platna: Greta Garbo, 14:15 Osmi dan, 14:50 Rojaki, 15:15 Mostovi - Hidak, 15:50 Male sive celice: OŠ Tabor Logatec in OŠ Miška Kranjca Ljubljana, 16:35 TV-izložba, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Inter-Rives: Plastika v morju, 17:35 Inter-Rives: Čebelar, 17:50 Kumijine živalske zgodbe, risanka, 17:55 Knjižni molj: Bavbar, 18:00 Šef doma: s Petro: Tople žemljice z domačim maslom, 18:20 Vem! 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:05 Film tedna: Junij moje jeseni, 22:00 Odmevi, Šport, 22:40 Sveto in svet, 23:35 Inter-Rives: Plastika v morju, 23:50 Inter-Rives: Čebelar, 0:15 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0:40 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 1:35 Napovedujemo

SREDA, 21.09.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 10:50 Videotrak, 11:45 Dobro jutro, 14:45 Sozvočja Slovenije: Ljudska glasba na Slovenskem, 15:30 Čarli Novak in Čarlijevi angeli, 16:30 Ambienti, 17:30 Nedeljsko popoldne, 18:55 V vrtincu ljubezni, 19:55 Panorama, 20:15 Zdravje, 20:35 Magnet, 20:50 Žrebanje Lota, 21:00 Na utrip srca: V iskanju nemogočega, 21:55 Skrivnost gozda mrtvih: Dva v grobu, 23:00 Videonoč

ČETRTEK, 22.09.2022, I. spored TVS

6:20 Odmevi, 7:00 Dobro jutro, Poročila, 10:05 Inter-Rives, 10:30 TV-izložba, 10:45 Šef doma: s Petro: Tople žemljice z domačim maslom, 11:10 Vem! 11:45 TV-izložba, 12:00 Arena, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Kinoteka: Zvezde velikega platna: Laurence Olivier, 14:15 TV-izložba, 14:30 Slovenski utrinki, 15:00 Težišče - Súlypont, 15:30 TV-izložba, 15:50 Holly Hobbie, 16:35 TV-izložba, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Ugriznimo znanost, 17:50 Reaktivčki, risanka, 18:00 Šef doma: z Mašo: Školjke po Mašino, 18:20 Vem! 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:00 Tarča, 20:55 Magellanovo neverjetno popotovanje, 22:00 Odmevi, Šport, 22:40 Osmi dan, 23:20 Dediščina Evrope: Ljubezen v Zürichu, 1:15 Ugriznimo znanost: Naša tla, zemlja, prst, 1:40 Dnevnik Slovencev v Italiji, 2:05 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 3:00 Napovedujemo

ČETRTEK, 22.09.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 10:00 Videotrak, 11:10 Dobro jutro, 14:10 Ginovo potepanje po vzhodni italijanski obali: Santa Maria di Leuca, 14:50 Sveto in svet, 16:00 Ljubljansko jutro, benečanski večer, 16:50 Koncert Prifarskih muzikantov s prijatelji 2022 »Slovenska pesem - tvoja pesem«, 18:55 V vrtincu ljubezni, 19:55 Panorama, 20:15 Znanost in tehnologija, 20:35 Magnet, 20:50 Avtomobilnost, 21:20 Ambienti, 22:00 Otvoritveni koncert Imago Sloveniae in Poletja v stari Ljubljani: Simfonični orkester RTV SLO, 23:45 Slovenska jazz scena: Kristijan Krajčan contemporary jazz ensemble, 0:30 Videonoč

Dragi vaščani pa vaščanke!

Damo van na znanje

23. septembra 2022 ob 19 vöre
Filmska nauč baude v
Küharjeve Spominske Hiše.

Pojte pa pogledite, kak je fanj
bilau na Senike 1996-oga leta
na trgatveni povorki.

Kedves Falubeliek!

Kihirdettetik,

hogy 2022. szeptember 23-án,
19 órakor Filmest lesz a Kühár
Emlékházban.

Az esemény részeként az
1996-os felsőszölnöki szüreti
felvonulást vetítjük le.
Gyertek el és vegyetek részt
velünk együtt ezen a kis
időutazáson!

TRAKTORISTI IN ŽAGARJI NA GORNJEM SENIKU

Na Slovenski vzorčni kmetiji so prvo soboto v septembru že dru-
gič priredili srečanje traktoristov in prikaz dela z motornimi ža-
gami. Zanimanje je bilo tudi letos veliko.

Žagarji so morali iz topolovega hloda s premerom 40-50 cen-
timetrov odrezati najtanjše možne plošče, tako imenovane po-

Traktorji so se postavili v vrsto na travniku nad kmetijo

gače. To sicer ni bilo ravno tekmovanje, vendar so se žagarji
pomerili v hitrosti. Najbolj se je izkazal Kristijan Slamar, ki je
prišel iz Slovenije, zato je prejel posebno nagrado. Zanimivost

Žagarji so morali s hloda odrezati tanke plošče

»GLASBA ZMORE VSE IN JE BREZ MEJA«

To je bila zaključna misel kon-
certnega dogodka z naslovom
Jesenski pozdrav, ki ga je 11.
septembra v zgodnjih popo-
danskih urah priredila Zveza
Slovencev na Madžarskem.
Srečanje je bilo zares mednaro-
dno, saj so nastopili zbori iz Slo-
venije, s Hrvaške in Madžarske
– šlo pa je seveda za sloven-
ske zasedbe (MePZ Andrej Ma-
roša DU Beltinci, MePZ Avgust
Pavel ZSM Gornji Senik, MePZ
Slovenski dom Zagreb in MePZ
Ivana Cankarja Vrhnika).

Povabilu organizatorjev se je
odzvalo lepo število ljubiteljev
glasbe, ki so do zadnjega ko-
tička napolnili konferenčno
dvorano Slovenskega doma.
Prisluhnili smo zborovskim

Mešani pevski zbor Avgust Pavel ZSM se je predstavil s slovenskimi
pesmimi, vezanimi na Porabje, Prekmurje in celó Koroško

priredbam porabskih, prek-
murskih in drugih slovenskih
ljudskih pesmi, na spored pa
so prišla tudi avtorska dela
slovenskih skladateljev.

(Podrobnejše poročilo o
glasbenem dogodku boste
lahko prebrali v naši nasle-
dnji številki.)

-dm-

NVN

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Andrea Kovács

Glavna in odgovorna urednica
Nikoletta Vajda-Nagy
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska Sobota; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava,
Urad predsednika vlade, oddelek za narodnosti,
Zveza Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS
za Slovence v zamejstvu in po svetu.
Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za
Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR
ali 52 USD.

Številka bančnega računa: HU75
11747068 20019127 00000000,
SWIFT koda: OTPVHUHB

SLOVENC.I.HU